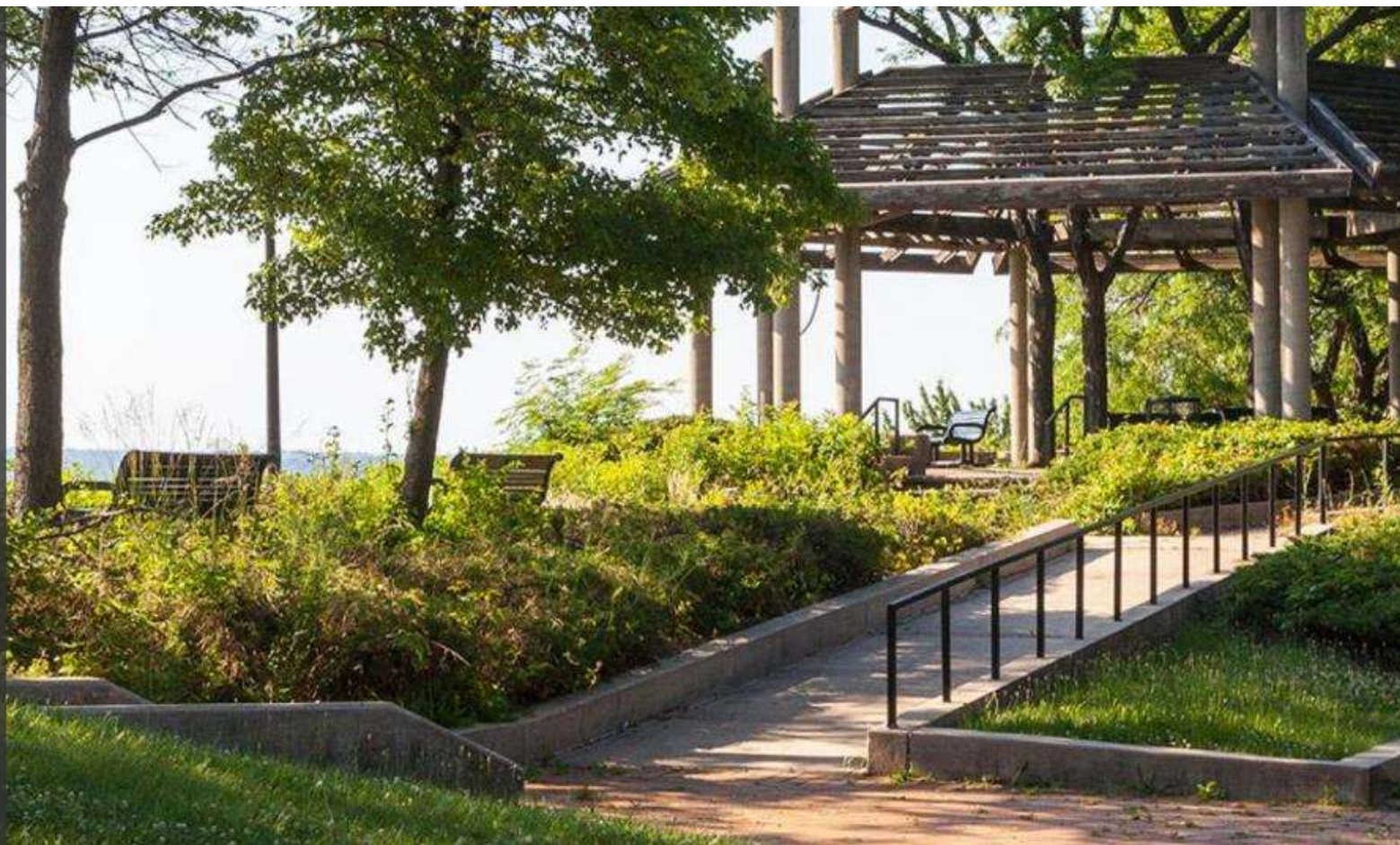

1931 - 2025

**M. Paul
Friedberg**

אדריכל נוף פול פרידברג
2025-1931

M. Paul Friedberg, Pioneer Information, The Cultural Landscape Foundation
<https://www.tclf.org/pioneer/m-paul-friedberg>

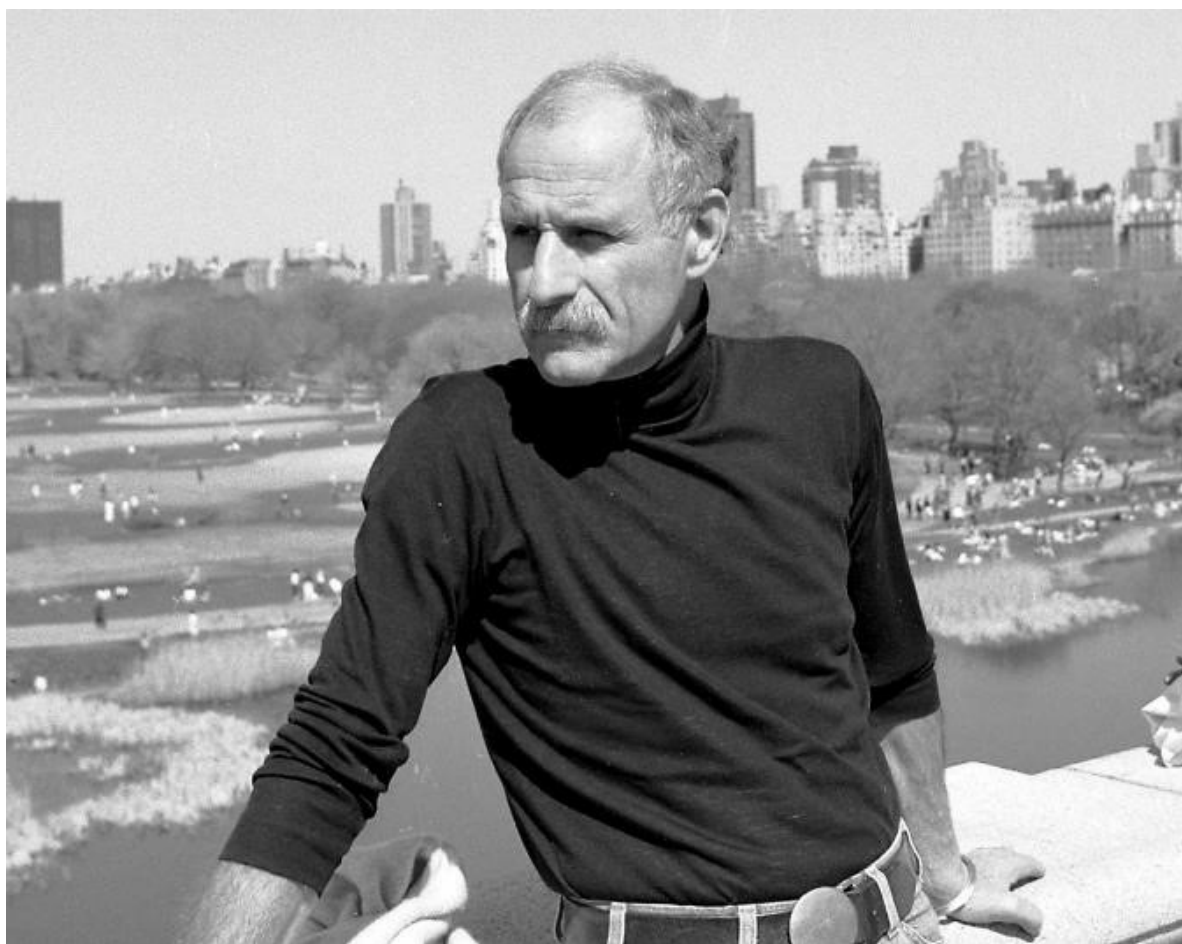
ציוני דרך

M. Paul Friedberg and Mark Sullivan

פול פרידברג, נולד בעיר ניו יורק, למד גננות נוי באוניברסיטת קורנל, וסיים תואר B.S. בשנת 1954.

לאחר מכן הוא המשיך לזמן קצר קריירה בגננות. ב-1958 הקים את M. Paul Friedberg and Associates (MPFP) והפך לאדריכל נוף מוביל של מרחבים ציבוריים חדשים, כולל כיכרות עירוניות וחברות, קניונים ברחובות הראשיים ופארקים קטנים (גני כיס).

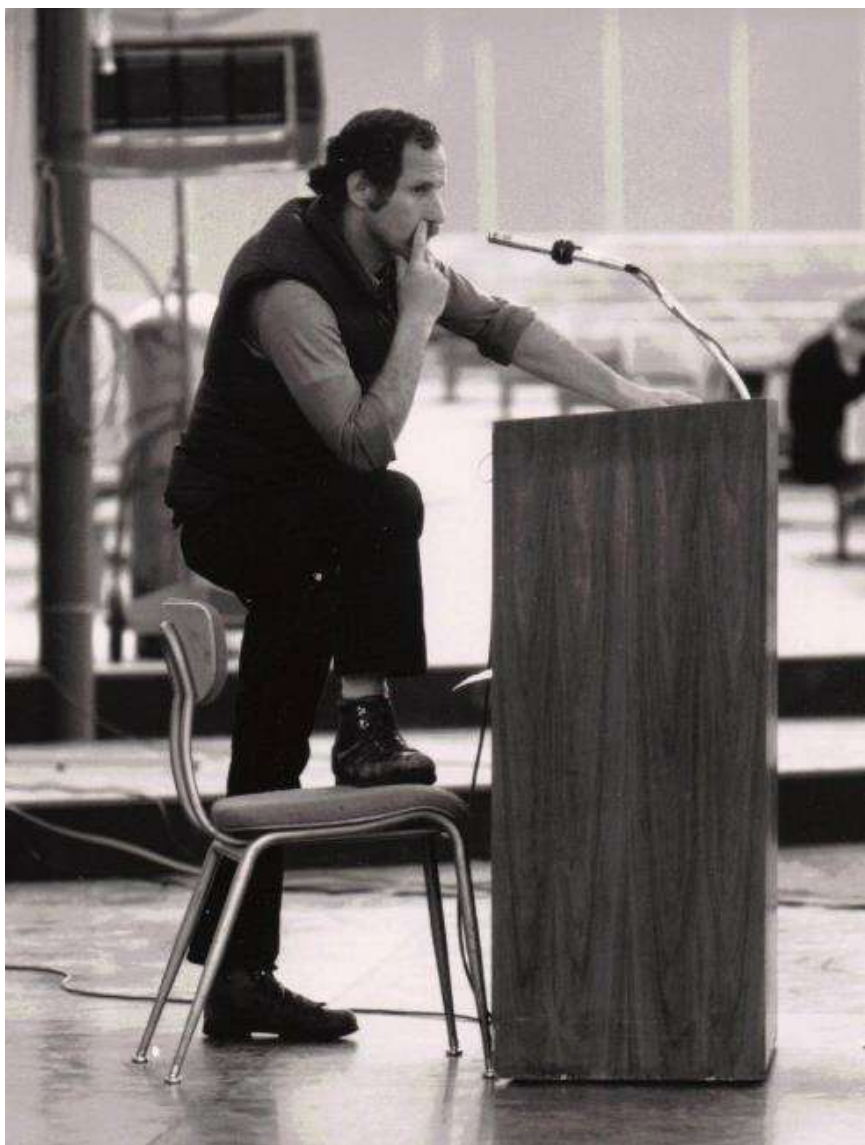

M. Paul Friedberg, Pioneer Information, The Cultural Landscape Foundation
<https://www.tclf.org/pioneer/m-paul-friedberg>

פרידברג לימד באוניברסיטת הרווארד, אוניברסיטת קולומביה, מכון פראט ואוניברסיטאות אחרות. מתוך הכרה בצורך לחנך דור חדש של אנשי מקצוע, הוא הקים את התוכנית לאדריכלות נוף עירוני בסיטי קולג' בניו יורק בשנת 1970.

הקריירה שלו אופיינה בהטלת ספק במוסכמות. העיצובים שלו החליפו גדרות ושלטים בחללים שהיו פתוחים לסביבה העירונית הרחבה יותר ופתוחים לריבוי שימושים. הנופים המגוונים של פרידברג התאימו לרצונות הבילוי השונים של ילדים, מתבגרים, מבוגרים וקשישים, וסיפקו מרחבים עצמאיים שעדיין אפשרו מפגשים, חילופים והתבוננות. הם התנגדו לתדמיתה של העיר כמקום בודד ולא טבעי. העיצובים שלו לא הובחנו כמקלטים מהעיר אלא נבלעו בתוכה. הם עסקו בתיאטרון של החיים העירוניים והיו חיוניים ופעילים באופן לא מתנצל. פרידברג האמין כי נופים מעוצבים יכולים לשפר את החיים על ידי חשיפת יופי בסביבה ובמגע אנושי.

מ' פול פרידברג נפטר בעיר ניו יורק ב-15 בפברואר 2025.

הוקרה ופרסים

פרסים רבים מאשרים את תרומתו של פרידברג לתחום אדריכלות הנוף ועיצוב המרחבים הציבוריים העירוניים.

בשנת 1979 הוא מונה לעמית של האגודה האמריקאית לאדריכלי נוף.

בשנה שלאחר מכן, המכון האמריקאי לאדריכלים זיהה את מאמציו של פרידברג לשלב את עבודת העיצוב של דיסציפלינות שונות והעניק לו את מדליית ה-AIA. אוניברסיטת בול סטייט העניקה לו תואר דוקטור למשפטים ב-1983, וב-1984 העניקה לו צרפת את ה-Chevalier de L'Ordre des Arts et de Lettres.

בשנת 2004 הוא קיבל את מדליית העיצוב של האגודה האמריקאית לאדריכלי נוף ASLA וב-2015 את מדליית הכבוד הגבוה ביותר של הארגון. בנוסף, העיצובים האישיים של פרידברג זכו ב-85 פרסים לאומיים ובינלאומיים.

Riis Plaza 1965-1990's

ריס פלאזה: פרויקט פורץ דרך

פרויקט ריס פלאזה זכה לפרסום נרחב (הופיע במגזין לייף) והפך את פרידברג בן השלושים וארבע למומחה מיידית.

הפרויקט כלל סדרה של מבני משחק דינמיים - פירמידות, תלים ומנהרה, למשל - יכולים לשמש ילדים בגילאים שונים בו-זמנית ובהרבה דרכים שונות.

Riis Plaza ועיצובי מגרש המשחקים האחרים שלו היו נבדלים מחללי משחק אחרים מכיוון שהם לא היו מורכבים מתכונות משחק מבודדות שיכולות לשמש רק בדרך אחת, על ידי ילד אחד, מקבוצת גיל אחת, בכל פעם.

[Riis Park Plaza](#)

Riis Plaza 1965-1990's

STRANGER: *What happened to the playground?*

GUY #1: *Aw, you know. They didn't take care of it. It got old and messed up.*

GUY #2: *That was the nursery. It's not a nursery anymore.*

GUY #3: *Yeah, it was more fun then. We used to play basketball using the wooden beams. I broke my femur bone. I was playing "Don't Touch the Ground" [a game invented and named within a month of the playground's opening was still a rite of passage a generation later] and I touched the ground! It was rough.*

GUY #1: *But things are too safe now. [Much nodding.] These kids are spoiled! All this rubber n' shit! [They all laugh in agreement to this, pointing at the 2011-edition five-year-olds playing nearby on bright molded plastic equipment.]*

GUY #2: *You wouldn't believe it. Ask anyone here. Google it. Everyone remembers it.*

לא במקרה, בשנות ה-90 השתנתה תרבות ההורות, מה שמשקף שינוי רחב בציפיות לגבי בטיחות וסכנה. ביטול הסיכונים והסיכויים, לא רק ממשחק אלא כמעט מכל היבט של חווית החיים של ילד, נראה כיעד חברתי בר השגה. החשש שלאחר מכן מהתדיינות משפטית וקודי בטיחות פדרליים מחמירים יותר ויותר הטילו את האיזון ומגרשי המשחקים סבלו ממוות איטי, ברובו לא מוכר על ידי סגירה, "שדרוג" ושיפוץ פולשני.

מתוך שיחת רחוב אודות הריסת הגן בשנות ה-90

[Reimagining Recreation](#)

[The lost world of New York City adventure playgrounds](#)

James Trainor, 2012

גני משחקים בשנות 70-80

מגרשי המשחקים שלו והחוויות המקושרות ביניהם, שינוי דרגות ונקודות בולטות והסתגרות, סיפקו הזדמנויות לגילוי, ניסויים, חקר, יצירתיות ושיתוף פעולה.

הגישה האמפירית של פרידברג - לימוד עבודתו בעבר כדי לזהות אלמנטים מוצלחים וכושלים, והתבוננות בשימוש בנופים - נתנה קול למשתמש ואיפשרה לו לעצב מקומות משחק העונים על הצרכים של אותם משתמשים.

גני משחקים בשנות 70-80

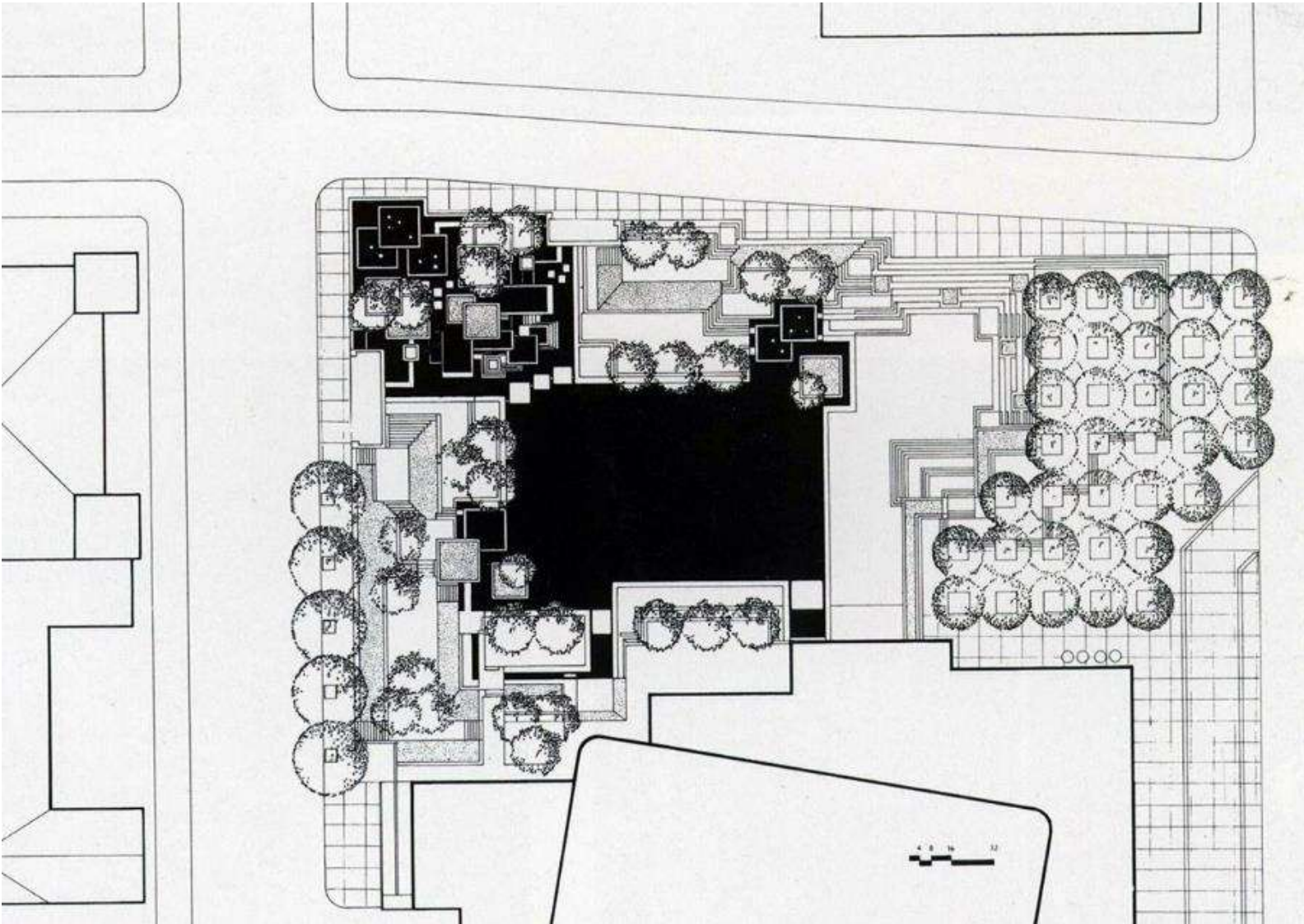

Peavey Plaza, Minneapolis, MN - Photo copyright Keri Pickett, 2008

פרויקטים נוספים בשנות ה-70 וה-80, מכילים אלמנטים עיצוביים ייחודיים, כולל שבילים וגשרים המשולבים בין בריכות, בריכות ומסלולי מים. הבריכות בפארק פרשינג בווישינגטון הבירה, בכיכר האולימפית בקלגרי ובפיבי פלאזה, שימשו גם כפלטפורמות להחלקה בחורף.

גישה גמישה זו לחלל מקורה בעיצובי מגרש המשחקים המהפכניים המוקדמים יותר של פרידברג, כמו גם בתצפיות המתמשכות שלו על מה שהפך את החללים הציבוריים למצליחים.

Plan of Peavey Plaza, Minneapolis, Minnesota - Image courtesy M. Paul Friedberg & Partners

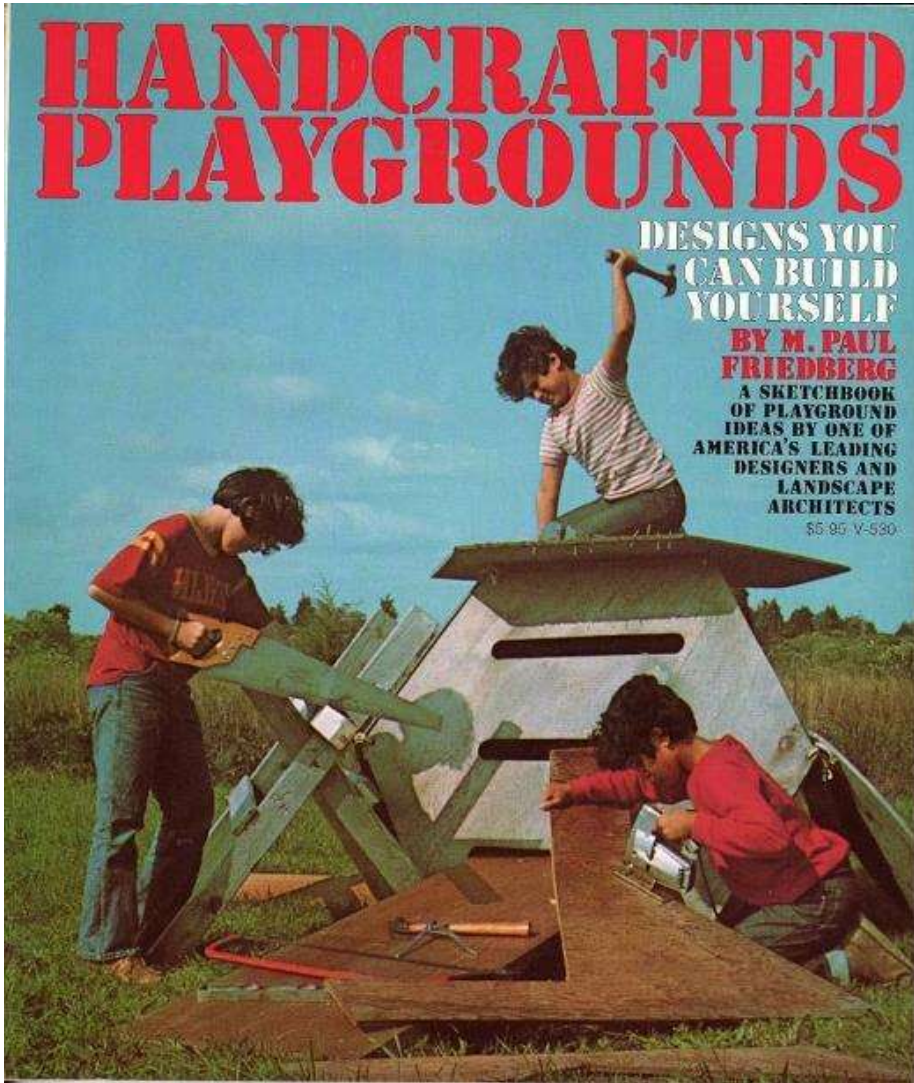
Pershing Park, Washington, D.C. - Photo courtesy Charles A. Birnbaum, 1979

כתיבה

עם הפרויקטים הללו התבסס היטב המוניטין של פרידברג כמעצב בולט של אזורי משחקים עירוניים. ספרו משנת 1970, *Play and Interplay*, מתח ביקורת על תהליך עיצוב אזור המשחקים הקיים שסיפק מתקנים מבודדים מבלי להכיר או להבין את המשתמשים המיועדים "הצרכים האמיתיים, ההרגלים, הטבע והרצונות" וללא הערכה לסביבה העירונית הגדולה יותר. הוא קרא ל"בילוי חדש" שבו העיצוב של אזורי משחק רב-גוני משולב עם תכנון, חינוך, דיור, מסחר ותחבורה.

בשנת 1975 פרסם פרידברג את "מגרשי משחקים בעבודת יד: עיצובים שאתה יכול לבנות בעצמך". הספר המחיש כיצד בונים חובבים יכולים לבנות מתקני משחק מותאמים אישית עם חומרים פשוטים. על ידי חיבור של מכלולים של עצים מוערמים, רשתות, מוטות, נדנדות צמיגים ותופים יכולים מעצבים לייצר אזורי משחק מעוררים שהותאמו לקבוצות גיל שונות, לגדלים ולתקציבים שונים.

שנות ה 80-90

Yerba Buena Gardens Children's Center

פרידברג התגלה כמיומן בהפקת המרב מהטבע האנכי של העיר.

הפארק פלייס שלו משנת 1982 ממוקם מעל לחניון. בשנת 1989 הוא שיקם כיכר גג של שישה דונם עבור אוניברסיטת פורדהאם בניו יורק, (1998) והסב את החלל לירוק קמפוס שופע. העיצוב כלל שטח מדשאה גדול, אמפיטיאטרון, תצוגות צמחי נוי, פסל חיצוני במיקום אסטרטגי, ופינת כניסה ופינת ישיבה מחוברת למתקן האוכל של בית הספר.

מגרש המשחקים של פרידברג בגני ירבה בואנה (1998) בראש מרכז הכנסים של סן פרנסיסקו, נשאר נאמן לגישתו המבוססת לעיצוב אזורי משחקים. זוהי סביבה מקושרת תלת מימדית שבה תכונות משחק, מארגזי חול ועד מבוך, מחוברות למגלשות, מדרגות, שבילים, מדרכות ומנהרות.

שעון שמש, גן למידה וציור קיר שעליו כתובות מידות, מדגישים את החינוך החווייתי כמרכיב במשחק. התוצאה: זרימה מתמשכת של משחק, חקר וגילוי.

בתי אנדרומדה ביפו, ישראל

סוף שנות ה-90 ואילך

עבודתו המאוחרת של פרידברג ממחישה את
כישרונותיו ואמונותיו המגוונות.
Battery Park City (1998) בקצה הדרומי
של מנהטן מייצג את האינטרס המתמשך שלו
בטיפוח שותפויות ציבוריות-פרטיות.

פארק חולון, ישראל (1996),
כיכר קווינס, יפן (1999)
- DLF Cyber Hub הודו (2014) מערבבים
פעילויות פנאי עכשוויות (בידור וקניות) עם
מרחבים עירוניים ציבוריים.

בית האסקו בגריניץ', קונטיקט והטיילת
קלאסיקה באלכסנדריה, וירג'יניה (1990) היו
שיתופי פעולה עם אמנים אחרים.

La Jolla Commons בסן דייגו, קליפורניה
ובתי אנדרומדה ביפו, ישראל, מציגים את
הפילוסופיה של פרידברג של חוויות מקושרות
וחללים רב שימושיים המיושמים בפיתוחי דיור
פרטיים המשתלבים עם הסביבה הציבורית
שמסביב.

Loring Greenway, Minneapolis, MN - Photo by Barrett Doherty, 2021

East 67th Street/Billy Johnson Playground , 2010

סטודיו אדריכלות נוף

הסטודיו הוקם על ידי אדריכלי הנוף פול פרידברג ודורית שחר ולימים הצטרף אליהם האדריכל אריה קוץ. כיום פול פרידברג הוא יועץ ומלווה מקצועי ומנהלי החברה הם דורית שחר ואריה קוץ.

<https://www.studio-lsa.com/>

M. Paul Friedberg, Pioneer Information, The Cultural Landscape Foundation

<https://www.tclf.org/pioneer/m-paul-friedberg>

Paul Friedberg: Pioneering Founder and Visionary Architect

<https://www.mpfp.com/legacy>

<https://www.studio-lsa.com/>

[Reimagining Recreation](#)

[The lost world of New York City adventure playgrounds](#)

James Trainor, 2012